

2. 3. 2023

H. Berlioz: REKVIEM REQUIEM

(Velika maša za mrtve /
Grande Messe des Morts)

6. ZIMSKI FESTIVAL / 6TH WINTER FESTIVAL

Cankarjev dom, Ljubljana

28. 2. – 4. 3. 2023

Program finančno omogoča / *The programme is supported by:*

Mestna občina
Ljubljana

Ustanoviteljica Festivala Ljubljana je Mestna občina Ljubljana.
The Ljubljana Festival was founded by the City of Ljubljana.

Častni pokrovitelj 6. Zimskega festivala je župan Mestne občine Ljubljana Zoran Jankovič.
The Patron of the 6th Winter Festival is the Mayor of the City of Ljubljana, Mr Zoran Jankovič.

Četrtek, 2. marec 2023, ob 19.30
Thursday, 2 March 2023, at 7.30 pm
Gallusova dvorana / Gallus Hall, Cankarjev dom

H. Berlioz:

REKVIEM REQUIEM

(Velika maša za mrtve /
Grande Messe des Morts)

CHARLES DUTOIT, dirigent

Solist: **Branko Robinšak**, tenor

Orkester Slovenske filharmonije

Miran Kolbl, koncertni mojster

Zbor Slovenske filharmonije

Jerica Bukovec, zborovodja

Komorni zbor Ave

Gregor Klančič, zborovodja

Zbor Münchenske filharmonije

Andreas Herrmann, zborovodja

Festivalski zbor Virtuoz

Bojan Sudić, umetniški vodja

.....

Program / Programme:

H. Berlioz: Rekviem (Velika maša za mrtve), op. 5

Requiem (Grande Messe des Morts), Op. 5

Requiem aeternam et Kyrie: Introitus

Dies irae. Tuba mirum

Quid sum miser

Rex tremendae maiestatis

Quaerens me

Lacrymosa dies illa

Offertorium. Domine Jesu Christe

Hostias et preces tibi

Sanctus

Agnus Dei

Hector Berlioz (1803–1869), rojen v Côte-St.-Andréju v Franciji, je kompozicijo študiral na Pariškem konservatoriju. Leta 1833, kmalu po tem, ko je dokončal svoje prvo veliko delo, *Fantastično simfonijo*, je dobil pomembno rimsko nagrado. Istega leta se je poročil z igralko Henrietto Smithson. Njun zakon je bil nesrečen. Berlioz je bil večkrat nerazumljen kot skladatelj, Parižani pa so ga cenili kot pronicljivega glasbenega kritika, in ne kot skladatelja. Kljub temu in zagrenjenosti zaradi nesrečnega zakona je komponiral in ustvaril nekaj izjemnih del, dramatično simfonijo *Romeo in Julija*, *Faustovo pogubljenje*, *Harolda v Italiji*, uverturo *Rimski karneval*, *Rekvjem ...* Bil je ena izmed najizvirnejših osebnosti v zgodovini glasbe. Upiral se je tako konformizmu preverjenih modelov preteklosti kot tudi starejšim izročilom in pogumno zrl v prihodnost. V svoj orkester je vključeval nenavadna glasbila, iskal je nove kompozicijske in izrazne rešitve in bil pri tem uspešen. Orkestracija je bilo področje, ki ga je Berlioz do potankosti obvladal in tu odpiral glasbi nova obzorja. Bil je iznajdljiv, drzen, obvladal je vse akustične prednosti in pomanjkljivosti vsakega glasbila. Franciji je dal nov pogled na glasbo, po katerem so se zgledovali vsi poznejši skladatelji. Umrli je v Parizu bolan in sam.

V romantiki je bil za naprednejše romantične skladatelje, med katere sodi Berlioz, obstoj simfonije kot ideje izziv, ki ga niso mogli spregledati. Nasprotno, na Beethovna so gledali kot na giganta, ki so se mu želeli približati in celo preseči njegovo mojstrstvo. Za Berlioz so bile Beethovnovе simfonije razodetje, vzporedno z njimi je odkrival Shakespearja. V Parizu Beethovnovе simfonije niso bile znane, vse dokler se ni pojavil Francois-Antoine Habeneck s svojimi koncerti na konservatoriju, na katerih jih je imel Berlioz priložnost slišati. To je bilo v času francoskega romanticizma okrog leta 1830. Berlioz je bil edini med francoskimi skladatelji svoje generacije, ki je Beethovnovе simfonije razumel ne le kot sredstvo za razkazovanje glasbene moči, temveč tudi kot modele neposredne imitacije in razvoja. Razvijal je Beethovnovо tehniko orkestrskih glasbil, dodal še druga in vključil sredstva, ki so bila tedaj v koncertni dvorani neznana. Iz tega vzora je Berlioz črpal navdih za vsa svoja orkestrska dela.

Rekvjem (Velika maša za mrtve), op. 5, je Berlioz napisal leta 1837. Monumentalno delo, ki ni veliko samo zaradi dolžine in števila izvajalcev, je veličastno tudi zaradi vsebinskega dometa. *Rekvjem*, napisan za veliki orkester z dodanimi ansambli, tenorista in zbor SSTTB, ima deset delov in traja več kot uro in četr. Na ta *Rekvjem* je treba pogledati nekoliko drugače, kot bi na kakšno drugo velikopotezno in obsežno vokalno-instrumentalno delo, saj Berliozova mojstrovina zahteva orkester s 140 glasbeniki, štirimi dodatnimi trobilnimi skupinami, postavljenimi okrog njega, štirimi gongi, šestnajstimi pavkami, desetimi pari činel ter zbor z 80 soprani in alti, 60 tenorji in 70 basi.

Ko je francosko notranje ministrstvo leta 1837 Berliozu naročilo, naj napiše rekvjem, in odredilo, da bo konservativni dirigent Francois-Antoine Habeneck 5. decembra vodil prvo izvedbo dela, si najbrž ni predstavljalo, da bo Berlioz ustvaril nekaj takšnega. Delo je bilo sprva naročeno za izvedbo v spomin na padle v francoski revoluciji leta 1830, vendar se je leta 1837 zgodilo obleganje Constantina v Alžiriji in tako je bila krstna izvedba *Rekviema* izvedena v spomin na padle v tej bitki. Berlioz ni kljub vsem svojim skladateljskim vzponom in padcem nikoli izgubil ognjevitosti in občutka za dramatičnost. Nazadnje je moral celo Habeneck občudovati njegovo iskro genialnosti in pogum, ki je bil potreben, da je ta rekvjem izlil na papir.

V *Rekviemu* ni vsa glasba silovita, kot bi pričakovali glede na zasedbo. Največjo ognjevitost doseže v delu *Tuba mirum*, vendar se nato tudi umiri. Glasba je značajsko predvsem intimna ter nagovarja umirjeno, kot sta *Quid sum miser* in začetek *Sanctusa*. Tudi zaključek je nežen, ko *Agnus Dei*, jagnje božje, prevzame vse grehe sveta in sprejme mrtve v nov svet.

Berlioz je v svojih spominitih o *Rekviemu* zapisal: "Prevladujoče značilnosti moje glasbe so strastna ekspresivnost, silovita gorečnost, ritmična razgibanost in nepričakovane spremembe. Ko pravim strastna ekspresivnost, imam v mislih izraz, ki je namenjen utrjevanju notranjega pomena svojega predmeta, tudi takrat, ko je predmet v nasprotju s strastjo, in tudi ko je občutek, ki ga je treba izraziti, nežen in ljubeč ali celo globoko umirjen. To je vrsta izraza, ki je zastopan v *Kristusovem otroštvu*, v prizoru *Neba* v *Faustovem pogubljenju* in v *Sanctusu Rekviema* ... Glasbeni problemi, ki sem jih poskušal rešiti v teh delih ..., so izjemni in zahtevajo izjemne metode. V *Rekviem*, na primer, sem umestil štiri različne trobilne orkestre, ki so postavljen drug proti drugemu na določeni razdalji okrog osrednjega orkestrskega telesa in zborov. /.../ Vendar pa so predvsem oblika skladb, prostranost sloga in premišljenost razvoja, ki ni zaznaven takoj, tisti, ki dajejo temu delu ne- navadno velikansko fiziognomijo in kolosalen vidik. Rezultat te brezme- jnosti oblike je, da se ali popolnoma spregleda celoten potek ali pa te globoko čustveno pretrese. Na izvedbah *Rekviema* sem videl človeka, ki je poslušal v strahu, pretresen v globino svoje duše, medtem ko njegov сосед ni bil zmožen dojeti ideje, čeprav se je še tako trudil z vsemi svojimi močmi, da bi.»

Rekviem je Berliozovo drugo najbolj znano delo, takoj za *Fantastično simfonijo*, čeprav, glede na izvedbene zahteve, ni tudi drugo najpogosteje izvajano v koncertnih dvorinah.

Metka Sulič

Charles Dutoit (Švica), glavni gostujoči dirigent Orkestra Sanktpeterburške filharmonije, je leta 2017 prejel eno izmed najvišjih častnih priznanj na področju klasične glasbe, zlato medaljo Kraljeve filharmonične družbe, in postal 103. prejemnik te medalje. Nekdanji umetniški vodja in šef dirigent Orkestra Londonske kraljeve filhar- monije je postal eden izmed najbolj iskanih dirigentov našega časa. Njegovo dirigentsko pot pomembno označuje 32-letno sodelovanje z Orkestrom iz Filadelfije, v tem času je vsako sezono dirigiral orkestre iz Čikaga, Bostona, San Francisca, New Yorka in Los Angelesa. Redno gostuje v Londonu, Berlinu, Parizu, Münchnu, Moskvi, Sydneyju, Pe- kingu, Hongkongu, Šanghaju in Tokiu. Njegovo diskografijo sestavlja več kot 200 albumov, številni so bili večkrat nagrajeni, med temi nagradami sta tudi dva grammyja. Petindvajset let je bil umetniški vodja Simfoničnega orkestra iz Montreala. Med letoma 1991 in 2001 je bil glasbeni vodja Državnega orkestra Francije, leta 1996 je postal šef dirigent, nato glasbeni vodja Simfoničnega orkestra NHK (To- kio) in danes je častni glasbeni vodja tega orkestra. Bil je glasbeni vodja Festivala Sapporo Pacifik in Mednarodnega festivala Mijazaki (Japonska) pa tudi Kantonske mednarodne poletne glasbene aka- demije v Guangzhouu (Kitajska) ter Festivala Lindenbaum v Seulu

(Južna Koreja). Med letoma 2009 in 2017 je bil glasbeni vodja Orkestra Festivala Verbier, zdaj pa je njegov častni dirigent. Po Kitajski je imel 32 turnej.

Tenorist **Branko Robinšak**, prvak SNG Opera in balet Ljubljana, je študiral solopetje na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Izpopolnjeval se je na Mozarteumu v Salzburgu, italijanski in francoski repertoar pa je študiral pri italijanskem tenoristu Francu Corelliju. Že med študijem je bil angažiran kot solist v ljubljanski Operi SNG, kjer je leta 1983 debitiral kot Tamino v Mozartovi *Čarobni piščali*. Za vlogo je prejel Prešernovo nagrado Univerze v Ljubljani. Njegov prvi mednarodni angažma se je zgodil leta 1987 v salzburškem Deželnem gledališču. Sledila so gostovanja v pomembnih opernih gledališčih po Evropi: v Nemčiji, Avstriji, Italiji, Španiji, Švici, na Poljskem in Hrvaškem ter na najuglednejših festivalih, kot so Salzburški in Dubrovniški poletni festival, Mozartovi slavnostni tedni, Splitsko poletje, Bratislavski festival, Mittelfest v Čedadu. V sezoni 2000/01 je postal redni član in prvak SNG Opera in balet Ljubljana, kjer nastopa v vseh večjih in nosilnih tenorskih vlogah. Leta 2011 je prejel nagrado Prešernovega sklada. S premiero *Hoffmannovih pripovedk* je v sezoni 2018 v vlogi Hoffmanna slavil 35 let uspešne kariere. Naslednja prav tako odmevna premiera pa je bila opera Bedřicha Smetane *Prodana nevesta*, kjer je debitiral v vlogi Janka v režiji Jiříja Nekvasila pod taktirko Davida Šveca.

Orkester Slovenske filharmonije se lahko skupaj s svojimi predhodnicami (Academio Philharmonicorum (1701), Filharmonično družbo in prvo Slovensko filharmonijo) pohvali z bogato tradicijo, kar ga uvršča med najstarejše podobne institucije v Evropi. Z vso polnostjo je zaživel leta 1947, ko je bila ustanovljena Slovenska filharmonija. Orkester je nenehno rasel, za kar so bili odločilnega pomena najprej domači stalni dirigenti, potem pa tudi številni slavni dirigentski gostje, kot so Carlos Kleiber, Riccardo Muti, Charles Dutoit in Daniel Harding, ter solisti največjega mednarodnega slovesa. Ljubljanskemu občinstvu ponuja raznolike abonmajske cikle, ki vključujejo standardni orkestrski repertoar 18. in 19. stoletja ter tudi najsodobnejšo glasbo in glasbo starejših slogovnih obdobj. V zadnjih desetletjih so turneje in gostovanja Orkester Slovenske filharmonije vodili v najprestižnejše dvorane in na odmevne festivale po vsem svetu. Od leta 2019 je tudi rezidenčni orkester Festivala Ljubljana.

Zgodovina **Zbora Slovenske filharmonije** je razgibana in sega na konec 18. stoletja. Zbor, kot ga danes poznamo, nepretrgano deluje od leta 1991, ko so kot društvo posebnega družbenega pomena na novo ustanovili sestav, edini poklicni v Sloveniji – Slovenski komorni zbor, ki od leta 1998 deluje v okviru Slovenske filharmonije. Dve desetletji ga je vodil Mirko Cuderman, od leta 2012 pa so se kot umetniški vodje zvrstili Martina Batič, Borut Smrekar in Gregor Klančič. Vodili so ga še številni ugledni mednarodni umetniki. Zbor na svojih abonmajskega cikla pripravlja koncerte a cappella in vokalno-instrumentalne glasbe ter redno sodeluje pri izvedbi vokalno-instrumentalnih del z Orkestrom Slovenske filharmonije.

Komorni zbor Ave je bil ustanovljen leta 1984 v župniji Ljubljana Vič (umetniško vodstvo Andraža Hauptmana) in se razširil v zbor, v katerem prepevajo pevci iz vse Slovenije in zamejstva. Uspešno nastopa na državnih in mednarodnih tekmovanjih ter festivalih in koncertira po Sloveniji in na turnejah v tujini (Evropa, ZDA, Argentina, Egipt, Južna Afrika, Čile ...). Za svoje nastope je prejel več prvih nagrad na

13 zborovskih tekmovanjih. Je tudi dobitnik nagrade mesta Ljubljana, nagrade Prešernovega sklada, reda za zasluge predsednika Republike Slovenije. Septembra 2019 je zbor prevzel prof. Gregor Klančič.

Zbor Münchenske filharmonije je eden vodilnih koncertnih zborov v Evropi. Leta 1895 ga je ustanovil Franz Kaim, tudi ustanovitelj Münchenske filharmonije. Od leta 1996 ga vodi Andreas Herrmann, profesor zborovskega dirigiranja na Univerzi za glasbo in gledališče v Münchnu. Zbor je zelo iskan in gostuje na raznih prizoriščih in festivalih v Nemčiji, Evropi in drugod, kot je bila nedavna koncertna turneja v Egiptu. V preteklih letih je sodeloval s skladatelji in dirigenti, kot so Gustav Mahler, Krzysztof Penderecki, Herbert von Karajan, Sergui Celibidache, Seidži Ozava, Zubin Mehta, Lorin Maazel, Mariss Jansons, James Levine in Christian Thielemann.

Festivalski zbor Virtuosi sestavljajo izbrani pevci iz več različnih profesionalnih srbskih pevskih zborov. Ustanovljen je bil na pobudo maestra Bojana Sudića leta 2022, enega izmed najjemenentnejših dirigentov Srbije, ki je že več kot desetletje umetniški vodja glasbene produkcije RTS in glavni dirigent Simfoničnega orkestra in zbora RTS. Svoj premierni nastop je zbor Virtuosi imel na odmevnem festivalu mesta Budva, ko so ga tako poslušalci kot stroka in kritiki ocenili za enega najboljših in najuspešnejših celotnega festivala.

.....

*The dramatic possibilities of the Requiem text had long interested Berlioz. In March 1837, the French government commissioned him to write a requiem to commemorate King Louis-Philippe's escape from assassination on the anniversary of the July Revolution, and he set to work with great enthusiasm. The work conveys a yearning for faith, an awareness of the need to worship. His own lack of faith, as it were, is used to evoke the eternal hopes and terrors of the human race. From time to time we get a glimpse of peace, but the prevailing tone is tragic. Through all the music's contrasts of form and mood, the idea of humanity's wonder and bafflement before the enigma of death is central and constant. The magnificent requiem, which requires a large ensemble, including sixteen timpani in pairs, four gongs, and four brass groups, will be performed by the **Slovenian Philharmonic Orchestra** and **Slovenian Philharmonic Choir, Ave Chamber Choir, Virtuosi Festival Choir** and **Munich Philharmonic Choir** under the baton of **Charles Dutoit**, one of the world's most sought-after conductors, whose long career boasts performances with the world's best orchestras and soloists on the most prestigious stages. As a young man, he was invited by Herbert von Karajan to work with the Vienna State Opera, which led him to the finest operatic venues such as the Metropolitan Opera in New York and the Royal Opera House in Covent Garden. **Branko Robinšak**, champion of the SNG Opera and Ballet of Ljubljana, will perform as a soloist.*

Gallusova dvorana
Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Charles Dutoit
dirigent

SMS 4 Same
mogočne
skladbe

Dobrodošel gost

23. in 24. marec 2023 ob 19.30

Sergej Prokofjev: Romeo in Julija – izbor iz suit

Claude Debussy: Preludij k favnovemu popoldnevu

Modest Petrovič Musorgski (ork. Maurice Ravel):
Slike z razstave

FKK 4 Filharmonični
klasični
koncerti

Sanje, prividi, blodnje

30. in 31. marec 2023 ob 19.30

Ludwig van Beethoven: Simfonija št. 1 v C-duru, op. 21

Hector Berlioz: Fantastična simfonija, op. 14

Slovenska
filharmonija

www.filharmonija.si

Nakup vstopnic:
Informacijsko središče
Cankarjeva doma
Prešernova cesta 10,
podhod Maxija, Ljubljana
T +386 1 2417 299 / 300
E vstopnice@cd-cc.si,
tickets@cd-cc.si

Spletni nakup: www.cd-cc.si

NAPOVEDNIK / TO BE ANNOUNCED

3. in 4. 3. ob 18.00 / at 6.00 pm
Gallusova dvorana / Gallus Hall, Cankarjev dom

FINALNA VEČERA 1. MEDNARODNEGA KLAVIRSKEGA TEKMOVANJA FESTIVALA LJUBLJANA / FINAL EVENINGS OF THE 1ST LJUBLJANA FESTIVAL INTERNATIONAL PIANO COMPETITION

Finalisti / Finalists

RICARDO CASTRO, dirigent / conductor

Simfonični orkester RTV Slovenija
RTV Slovenia Symphony Orchestra

Glavni sponzor /
General sponsor:

Glavni medijski
sponzor / General
media sponsor:

DELO

Sponzor / Sponsor:

Medijski sponzorji / Media sponsors:

Partnerji / Partners:

BENTON
SALON KLAVIRJEV - MENGES

Izdal / Published by: **FESTIVAL LJUBLJANA**, marec / March 2023
Zanj / For the Publisher: **DARKO BRLEK**, direktor in umetniški vodja,
častni član Evropskega združenja festivalov / General and Artistic
Director, Honorary member of the European Festivals Association
Besedila / Texts: **METKA SULIČ**
Prevod / Translation: **AMIDAS, d. o. o.**
Oblikovanje / Design: **ART DESIGN, d. o. o.**
Tisk / Print: **GRAFEX, d. o. o.**

ljubljanafestival.si

www.facebook.com/ljubljanafestival

www.instagram.com/festival_ljubljana/

www.youtube.com/user/TheFestivalLjubljana